

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 20 marca 2018r. skierowanym przeciwko spółkom (...) oraz P. w K. powódka Fabryka (...) spółka akcyjna w W. wniosła o:

I zakazanie pozwanym używania w obrocie gospodarczym oznaczeń z elementem słownym (...) dla pojazdów samochodowych, w tym stosowania takich znaków dla produkowanych samochodów oraz posługiwania się takimi znakami w celu reklamy samochodów;

II zobowiązanie pozwanym do wycofania dokonanych w krajowym urzędzie patentowym oraz w Urzędzie Unii Europejskiej do spraw Własności Intelektualnej zgłoszeń znaków towarowych słownych oraz słowno – graficznych zawierających słowa: (...) bądź (...). Uzasadniając zgłoszone żądanie pełnomocnicy powódki wskazali, iż będąc podmiotem uprawnionym do znaku towarowego powszechnie znanego na terytorium RP powódka może żądać od pozwanym zaniechania używania znaków identycznych jak i podobnych jak również domagać może się od pozwanym zaniechania działań groźących naruszeniem prawa wyłącznego powódki (pozew k. 3 – 50).

W odpowiedzi na pozew z dnia 29 maja 2017r. pełnomocnicy pozwanej spółki (...) powołując się na niedopuszczalność drogi sądowej w zakresie roszczenia o wycofania dokonanych w krajowym urzędzie patentowym oraz w Urzędzie Unii Europejskiej do spraw Własności Intelektualnej zgłoszeń znaków towarowych słownych oraz słowno – graficznych zawierających słowa: (...) bądź (...) wniosli o odrzucenie pozwu, ewentualnie zaś o oddalenie powództwa. Domagając się oddalenia powództwa pełnomocnicy pozwanej P. przyznali fakt prowadzenia przez nią prac nad skonstruowaniem i wprowadzeniem do produkcji samochodu pod nazwą syrenka (...), podnieśli jednocześnie, iż począwszy od roku 1983 w należącej obecnie do powódki fabryce nie produkuje się już samochodów marki syrena, faktycznie zaś powódka od lat nie jest w stanie produkować już jakichkolwiek samochodów, co skutkowało między innymi decyzją Urzędu Patentowego RP o wygaśnięciu prawa ochronnego powoda na znak towarowy słowno – graficzny (...). Prócz tego pełnomocnicy pozwanej spółki (...) zanegowali legitymację powódki w niniejszej sprawie, zaprzeczając jednocześnie spełnieniu przesłanek wystąpienia z którymkolwiek ze skierowanych przeciwko niej roszczeń (odpowiedź na pozew k. 747 – 780).

Zarządzeniem z dnia 2 czerwca 2017r. zwrócono odpowiedź na pozew złożoną w dniu 30 maja 2017r. przez pozwaną spółkę (...) (odpowiedź na pozew k. 1014, zarządzenie k. 1016).

Zapadłym w dniu 23 marca 2018postanowieniem oddalano wniosek pozwanej o odrzucenie pozwu (postanowienie k. 1320).

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

W należącej obecnie do powódki fabryce produkowano samochody syrena w latach 1957 – 1972, po czym produkcję powyższego samochodu przeniesiono do działającej w latach 1971 – 1992r. jako osobne przedsiębiorstwo Fabryki (...), w której to fabryce produkcji syren definitywnie zaprzestano w roku 1983 (zeznania świadka Z. S. k. 1302 – odwrót).

We wskazanym okresie czasu obowiązywał przepis art. 128 par. 1 kc. stanowiący, iż socjalistyczna własność ogólnonarodowa (państwowa) przysługuje niepodzielnie Państwu. Przepis powyższy wyrażał zasadę jedności własności państwowej czy też jednolitego funduszu własności państwowej. Stosownie jednocześnie do par. 2 powołanego wyżej przepisu, państwowe osoby prawne w granicach swej zdolności prawnej wykonywały w imieniu własnym względem zarządzanych przez nie części mienia ogólnonarodowego uprawnienia płynące z własności państwowej. Jak wskazano w zapadłym w okresie obowiązywania kodeksu cywilnego wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 1966r. w sprawie I CR 80/66, rozwiązanie powyższe oznaczało, iż przedsiębiorstwa państwowe zarządzały powierzonymi im rzeczami i czerpały z nich pożytki wykonując jedynie co do nich w sferze stosunków cywilnoprawnych uprawnienia własnościowe, co nie zmieniało jednak faktu, iż właścicielem owych rzeczy pozostawało

Państwo (OSNCP 1967 poz. 24). Stanowisko powyższe uwzględniało fakt, iż wedle art. 6 dekretu z dnia 26 października 1950r. o przedsiębiorstwach państwowych środki potrzebne do realizacji planowanych zadań były im jedynie przydzielane.

Przedstawioną wyżej ocenę charakteru władania mieniem państwowym przez przedsiębiorstwa państwowe w okresie obowiązywania przepisu art. 128 kc. w zacytowanym brzmieniu podtrzymano również w okresie po jego uchyleniu. Za miarodajne w tym zakresie uznać należy stanowisko wyrażone w mającej moc zasady prawnej uchwale Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991r. w sprawie III CZP 38/91. W uzasadnieniu przywołanej wyżej uchwały wskazano, iż założenie, wedle którego mienie ogólnonarodowe należało niepodzielnie do państwa socjalistycznego oraz, że podmiotem tego mienia jako całości, jak również poszczególnych praw majątkowych stanowiących składniki tego mienia, mogło być jedynie państwo ludowe, ukształtowane zostało jeszcze przed kodyfikacją prawa cywilnego. Powszechnie odwoływano się w doktrynie i orzecznictwie do postanowień Konstytucji, za reprezentatywną zaś w tym względzie uważano uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 października 1961 r. (OSN 1962, poz. 41), w której stwierdzono, że "zgodnie z art. 8 Konstytucji mienie ogólnonarodowe należy do całego narodu, a ponieważ naród reprezentowany jest przez Państwo, mienie to z punktu widzenia prawa cywilnego jest własnością Państwa, a nie poszczególnych organizacji państwowych. W ten sposób obowiązująca ówczesnie Konstytucja artykułowała przyjętą już poprzednio zasadę "jednolitego funduszu własności państwowej". Jak zatem wynika z powyższego, przez cały okres czasu, w którym w fabryce należącej obecnie do powodowej spółki, prowadzona była produkcja samochodów syrena, Państwo pozostawało jednocześnie jedynym właścicielem całego mienia państwowego i zachowało w stosunku do tego mienia pełnię uprawnień właściciela, niezależnie od tego, w czym zarządzie mienie to w danym momencie się akurat znajdowało. Powyższe oznacza, iż w okresie prowadzenia w (...) produkcji samochodów syrena Państwo zachowywało uprawnienia właścicielskie także co do mienia znajdującego się w zarządzie przedsiębiorstwa państwowego, które to przedsiębiorstwo później dopiero wniesiono w okresie transformacji ustrojowej jako aport do powodowej spółki i to pomimo zachowywania przez powyższe przedsiębiorstwo odrębnej od Skarbu Państwa osobowości prawnej, w tym bowiem właśnie wyrażała się zasada jednolitego funduszu własności państwowej. Kodeks cywilny w obowiązującym do dnia 1 lutego 1989 r. art. 128 § 1 KC stanowiącym, że socjalistyczna własność ogólnonarodowa (państwowa) przysługuje niepodzielnie państwu w istocie usankcjonował zatem tylko, wywiedzioną teoretycznie z Konstytucji, zasadę jednolitej własności państwowej. W sformułowaniu zaś stwierdzającym, że w granicach swej zdolności prawnej państwowe osoby prawne wykonują w imieniu własnym względem zarządzanych przez nie części mienia ogólnonarodowego uprawnienia płynące z własności państwowej (art. 128 § 2 KC w pierwotnym brzmieniu) - nastąpiła w istocie identyfikacja własności ogólnonarodowej z własnością państwową. Również lokalizacja art. 128 w księdze drugiej kodeksu cywilnego, traktującej o własności, wskazywała na państwo jako właściciela w znaczeniu cywilnoprawnym.

Dla wskazanego wyżej sposobu rozumienia roli, jaką przedsiębiorstwa państwowe odgrywały w zarządzie mieniem państwowym pozbawione znaczenia okazało się być również wejście w życie ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (t.j. Dz.U. z 1991 r. Nr 18, poz. 80). We wskazanym wyżej akcie prawnym, który i tak rozpoczął obowiązywanie na długo po zaprzestaniu przez (...) produkcji syren, ustawodawca zerwał co prawda z pojęciem zarządu mieniem, wyposażając przedsiębiorstwo we wszystkie uprawnienia w stosunku do mienia ogólnonarodowego, będącego w jego dyspozycji, z wyjątkiem uprawnień wyłączonych przepisami ustawowymi, zapewnił także jego ochronę zapewniając jednocześnie możliwość żądania wyrównania przez takowe przedsiębiorstwo wyrównania szkody doznanej z powodu wykonania decyzji organu sprawującego nad nim nadzór. Znacznemu rozszerzeniu uległ nadto zakres swobody przedsiębiorstwa w zbywaniu środków trwałych. Choć przyjęte wtedy rozwiązania prawne niewątpliwie podkreśliły samodzielność przedsiębiorstwa państwowego, to jednak w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 1984 r. III CZP 28/84 (OSNCP 1985, z. 1, poz. 11) ponownie stwierdzono, że to Skarb Państwa jest legitymowany do wystąpienia z powództwem o wydanie państwowej nieruchomości lub jej części znajdującej się w posiadaniu osoby trzeciej i to również wtedy, gdy nieruchomość ta oddana została w zarząd i użytkowanie państwowej jednostce organizacyjnej, mającej odrębną od Skarbu Państwa osobowość prawną. Ponownie jednocześnie wskazano, iż wykonywane przez przedsiębiorstwa państwowe prawa zarządu, nie pozbawiają

Państwa, jako wyłącznego właściciela mienia ogólnonarodowego, tego mienia. Rozstrzygnięcie to i jego motywacja zostały zaaprobowane przez doktrynę.

Jak zatem wynika z powyższego, pod rządem art. 128 par. 1 kc. przedsiębiorstwo państwowe lub inna państwowa osoba prawna mogła - w ramach sprawowanego zarządu częścią mienia ogólnonarodowego (art. 129 § 2 KC) - nabywać, działając we własnym imieniu, ale na własność państwową składniki majątku w drodze czynności prawnej określonej przepisami kodeksu cywilnego, chyba że co innego wynikało z unormowań szczególnych. Choćby zatem nawet stroną umowy było przedsiębiorstwo państwowe lub inna państwowa osoba prawna, właścicielem nabytego od osoby fizycznej składnika nie stawało się to przedsiębiorstwo lub ta inna osoba prawna, lecz - zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 128 § 1 KC - Państwo (por. uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 7 listopada 1980 r. III CZP 2/80 - OSNCP 1981, z. 4 poz. 47). Państwowe osoby prawne - w granicach swej zdolności prawnej - wykonywały zatem w imieniu własnym względem zarządzanych przez nie części mienia ogólnonarodowego (np.: w postaci ruchomości) uprawnienia płynące z własności państwowej. Taki wniosek wypływał z art. 128 § 2 KC - w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lutego 1989 r. - w którym użyto ogólnego określenia "miernie ogólnonarodowe" w znaczeniu przedmiotowym, a więc obejmującym wszelkie składniki mienia. Dotyczyło to w szczególności tych składników mienia, które zostały przydzielone państwowej osobie prawnej przy jej utworzeniu przez organ założycielski, ale również tych, które państwowa osoba prawna nabyła w toku swej działalności. Wynikało to z samej konstrukcji jednolitej własności państwowej w jej radykalnym ujęciu, przyjmującej, że państwowe osoby prawne nie mogą mieć żadnych swoich praw podmiotowych, w tym prawa własności.

W ocenie sądu brak jest jakichkolwiek uzasadnionych podstaw do tego, by spod zasady powyższej wyłączyć prawa do znaków towarowych produktów wytwarzanych w przedsiębiorstwach państwowych, skoro bowiem zgodzić należy się z tezą, że właścicielem produkowanych do roku 1972 w fabryce samochodów osobowych pojazdów marki syrena było Państwo, to jemu też przysługiwać musiały prawa do związanego z powyższą marką znaku towarowego. Stanowisko powyższe znajduje oparcie nie tylko w obowiązującym ówczesnie brzmieniu art. 128 kc., ale również w przepisach ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (t.j. Dz.U. z 1991 r. Nr 18, poz. 80). Aż do chwili wejścia w życie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 1991 r. Nr 2, poz. 6) obowiązywał art. 42 ust. 2 (t.j. Dz.U. z 1987 r. Nr 35, poz. 201) o następującej treści: "przedsiębiorstwo gospodarując wydzielonym mu nabytym mieniem, stanowiącym część mienia ogólnonarodowego, zapewnia jego ochronę". Z tego sformułowania wynikał więc jednoznaczny wniosek: każdy składnik majątkowy przedsiębiorstwa państwowego - zarówno wydzielony mu przy utworzeniu, jak i nabyty w toku działalności przez to przedsiębiorstwo - stanowił mienie ogólnonarodowe, które pozostawało "w dyspozycji" tego przedsiębiorstwa (art. 42 ust. 3 tej ustawy). Nie ulega też wątpliwości, iż regułę tę należało odnosić zarówno do nieruchomości, jak i pozostałych składników majątkowych. W tym brzmieniu przepis ten obowiązywał do dnia 7 stycznia 1991 r., tj" wejścia w życie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. nowelizującej ustawę o przedsiębiorstwach państwowych. Z tym dniem przepis ten (art. 46 ust. 2 t.j. z 1991 r. Dz.U. Nr 18, poz. 80) uzyskał brzmienie: "przedsiębiorstwo, gospodarując wydzielonym mu i nabytym mieniem, zapewnia jego ochronę". Zgodnie z tym przepisem przedsiębiorstwo państwowe gospodaruje mieniem państwowym, bo jest państwową osobą prawną, której - zgodnie z art. 44¹ § 1 KC przysługuje własność mienia państwowego. Jednocześnie przepisami tej ustawy uchylono art. 42 ust. 2 (według tekstu jednolitego z 1987 r.) stanowiący, że "przedsiębiorstwo państwowe wykonuje uprawnienia w stosunku do mienia ogólnonarodowego, będącego w jego dyspozycji, z wyłączeniem uprawnień wyłączonych przepisami ustawowymi".

Art. 128 KC znowelizowany ustawą z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy - kodeks cywilny (Dz.U. Nr 3, poz. 11) począwszy od dnia 1 lutego 1989r. otrzymał następujące brzmienie: "Własność ogólnonarodowa (państwowa) przysługuje Skarbowi Państwa albo innym państwowym osobom prawnym." W tym brzmieniu przepis ten obowiązywał do dnia 30 września 1990 r. Został on bowiem uchylony przez art. 1 pkt 23 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321). Jak wskazano uzasadnieniu przywołanej na wstępie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991r. w sprawie III CZP 38/91, ze znowelizowanego, obowiązującego do dnia 30 września 1990r. przepisu art. 128 kc. wynikało to jedynie, że państwowym osobom prawnym może

przysługiwać prawo własności, nie wynikało zaś, aby bezpośrednio przekształcał on ex lege stosunki własnościowe, zmiany takiej winny bowiem dokonać dopiero przepisy określające strukturę majątkową państwowych osób prawnych lub przepisy odnoszące się do pewnych rodzajów praw majątkowych. W rezultacie zatem dokonana z dniem 1 lutego 1989r. nowelizacja art. 128 KC spowodowała jedynie uchYLENIE konstrukcji jednolitej własności państwowej, która w jej radykalnym ujęciu uznawała, że państwowe osoby prawne nie mogą mieć żadnych swoich praw podmiotowych - w tym prawa własności - a jedynie zarządzają własnością państwową. Zmiana ta nie nadała natomiast państwowym osobom prawnym praw właścicielskich wobec znajdujących się w ich zarządzie składników majątku.

O ile w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa przekształcenie zarządu, - w prawo użytkowania wieczystego, zaś w odniesieniu do budynków, innych urządzeń i lokali znajdujących się na tych gruntach - w prawo własności, nastąpiło na podstawie ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. Nr 79, poz. 464), to uwłaszczenie wszystkimi innymi składnikami majątkowymi nastąpiło dopiero na podstawie ustaw określających ustrój majątkowy państwowych osób prawnych. Potwierdzenie takiego rozumienia dokonanej zmiany znalazło swój wyraz w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1990 r. III AZP 13/90 (Legalis), w której stwierdzono, że art. 128 KC nie powodował przekształcenia prawa zarządu państwowych osób prawnych gruntami państwowymi na prawo własności do tych gruntów.

W przypadku składników innych niż nieruchomości podstawy prawnej przekształcenia stosunków własnościowych przedsiębiorstw państwowych doszukiwać należy się natomiast dopiero w art. 1 pkt 9 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych, w którym skreślono przepis, iż "przedsiębiorstwo państwowe wykonuje wszelkie uprawnienia w stosunku do mienia ogólnonarodowego będącego w jego dyspozycji, z wyjątkiem uprawnień wyłączonych przepisami ustawowymi", a jednocześnie wprowadzono przepis, że "przedsiębiorstwo, gospodarując wydzielonym mu i nabytym mieniem, zapewnia jego ochronę". Jak już wyżej była mowa o tym zmiana powyższa weszła w życie w dniu 7 stycznia 1991r. W dacie tej jednak będące poprzednikiem prawnym powódki przedsiębiorstwo państwowe fabryka samochodów osobowych nie gospodarowało już żadnymi składnikami majątku związanymi z produkcją samochodów syrena, produkcja ich bowiem – zanim definitywnie zaprzestano jej na początku lat 80 – tych ubiegłego wieku - 19 lat wcześniej przeniesiona została do innego przedsiębiorstwa państwowego – fabryki samochodów małolitrażowych. Skoro zatem w dniu 7 stycznia 1991r. żadne związane z samochodem syrena składniki majątku od 20 prawie lat nie znajdowały się w zarządzie poprzednika prawnego powódki, to w ocenie sądu nie sposób na składniki te rozciągać skutków dokonanego z tą datą uwłaszczenia powyższego przedsiębiorstwa. Brzmienie art. 42 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych nadane mu ustawą obowiązującą od dnia 7 stycznia 1991r. nie daje podstaw do tego, by skutkiem uwłaszczenia objąć wszelkie możliwe składniki majątku, które przez cały okres istnienia danego przedsiębiorstwa kiedykolwiek przejściowo znajdowały się na jego stanie, gdyby bowiem taka miała być wola ustawodawcy, to nie byłoby przeszkód do tego, by w analizowanym przepisie wyartykułować ją wprost. W przywołanej na wstępie uchwale Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991r. w sprawie III CZP 38/91 skrupulatnej analizie poddano najrozmaitsze przypadki uwłaszczania państwowych osób prawnych i to zarówno przedsiębiorstw państwowych jak i jednostek badawczo rozwojowych i w każdym z tych przypadków nie budziło wątpliwości Sądu Najwyższego, iż intencją ustawodawcy było przekształcenie w prawo własności uprawnień do części mienia ogólnonarodowego pozostających w zarządzie państwowej osoby prawnej w dniu wejścia w życie właściwego przepisu, z którym wiązać można skutek w postaci uwłaszczenia. Z powyższych względów nie sposób było podzielić stanowiska pełnomocnika powódki wyrażonego w jego piśmie z dnia 30 sierpnia 2017r., jakoby prywatyzacja przedsiębiorstwa (...) polegająca na wniesieniu go aportem do nowo powstałej spółki, objąć miała również prawo do spornego znaku towarowego (pismo k. 1060). Aby taki skutek bowiem mógł powstać, w pierwszej kolejności przedsiębiorstwo to samo musiałoby uzyskać prawo do powyższego znaku, czego – w świetle przeprowadzonej wyżej analizy obowiązujących ówczesnie przepisów – nie sposób przyjąć. Z powyższych względów podzielić należało zarzut pełnomocników pozwanej o braku legitymacji powódki w niniejszym procesie, co skutkowało oddaleniem zarówno pozostałych wniosków dowodowych, jako prowadzących do jedynie do przedłużenia postępowania jak i oddaleniem w całości samego powództwa i obciążeniem powódki – stosownie do wyrażonej przepisem art. 98 par. 1 kpc. zasady odpowiedzialności za wynik postępowania - kosztami zastępstwa

prawnego ustalonymi w kwocie 1 440zł. na podstawie par. 8 ust. 1 ppkt 20 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Z/ odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron